YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
27 päivänä helmikuuta 1980 *

Asiassa 168/78,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja Jean-Claude Séché, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellinen neuvonantaja Mario Cervino, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Noël Museux ja avustajanaan oikeudellisen osaston ulkoasiainsihteeri Pierre Péré, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö,

vastaajana,

jossa pyydetään toteamaan, että soveltaessaan syrjivää verojärjestelmää väkeviin alkoholijuomiin Ranskan tasavalta ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan mukaisia velvoitteitaan,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja A. Touffait sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Komissio on 7.8.1978 jättämällään kannekirjelmällä nostanut ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, jossa pyydetään toteamaan, että soveltaessaan syrjivää verotusta tiettyihin väkeviin alkoholijuomiin Ranskan tasavalta ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

2 Samanaikaisesti komissio saattoi yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi samankaltaisia kysymyksiä koskevat kanteet Tanskan kuningaskuntaa ja Italian tasavaltaa vastaan. Kannekirjelmiin sisältyy kaikissa kolmessa tapauksessa tiettyjä yleisiä huomioita, ja siten kanteet muodostavat menettelykokonaisuuden, jolla pyritään varmistamaan, että kyseessä olevat jäsenvaltiot täyttävät perustamissopimuksessa niille määrätyt velvoitteet. Näin ollen näyttää olevan perusteltua nostaa aluksi esille väkevien alkoholijuomien markkinoiden erityispiirteisiin liittyviä tiettyjä kaikille kolmelle asialle yhteisiä periaatekysymyksiä 95 artiklan tulkinnasta.

Perustamissopimuksen 95 artiklan tulkinta

3 Perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan "jäsenvaltiot eivät määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille minkäänlaisia korkeampia välittömiä tai välillisiä sisäisiä maksuja, kuin ne välittömästi tai välillisesti määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille". Toisessa kohdassa lisätään, että "jäsenvaltiot eivät liioin määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa".

4 Perustamissopimuksen järjestelmässä edellä mainitut määräykset täydentävät tullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen poistamista koskevia määräyksiä. Niiden tavoite on varmistaa tavanomaisilla kilpailun edellytyksillä toimiva tavaroiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä poistamalla

kaikenlainen suojelu, johon muista jäsenvaltioista peräisin olevia tuotteita syrjivien sisäisten maksujen soveltaminen voi johtaa. Kuten komissio on oikein perustein todennut, perustamissopimuksen 95 artiklan määräysten on turvattava sisäisten verojen ja maksujen täydellinen neutraalius kotimaisten tuotteiden ja maahan tuotujen tuotteiden välisen kilpailun osalta.

5 Tässä suhteessa perussääntönä on 95 artiklan ensimmäinen kohta, joka perustuu kotimaisten tuotteiden ja niiden kanssa "samanlaisiksi" luokiteltavien maahan tuotujen tuotteiden verorasitusten vertaamiseen.

Edellä mainittua määräystä on, kuten yhteisöjen tuomioistuin on korostanut asiassa Hansen & Balle 10.10.1978 antamassaan tuomiossa (asia 148/77, Kok. 1978, s. 1787), tulkittava laajasti eli niin, että se käsittää kaikki verotoimenpiteet, jotka voivat vaikuttaa kotimaisten tuotteiden ja maahan tuotujen tuotteiden kohtelun samanarvoisuuteen. Samanlaisten tuotteiden käsitettä on siten tulkittava riittävän joustavasti. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut asiassa Rewe 17.2.1976 antamassaan tuomiossa (asia 45/75, Kok. 1976, s. 181), että samanlaisina on pidettävä tuotteita, joilla "on kuluttajan kannalta vastaavat ominaisuudet ja jotka täyttävät samat tarpeet". Näin ollen 95 artiklan ensimmäisen kohdan soveltamisalaa ei määritellä ehdottoman samanlaisuuden vaan käytön vastaavuuden tai vertailukelpoisuuden perusteella.

6 Lisäksi 95 artiklan toisen kohdan tarkoitus on käsittää kaikenlainen välillinen verosuojelu sellaisten tuotteiden osalta, jotka olematta ensimmäisen kohdan mukaisia samanlaisia tuotteita kuitenkin kilpailevat tuontimaan tiettyjen tuotteiden kanssa edes vain osittain, välillisesti tai mahdollisesti. Yhteisöjen tuomioistuin on jo käsitellyt tämän määräyksen tiettyjä näkökohtia asiassa Fink-Frucht 4.4.1968 antamassaan tuomiossa (asia 27/67, Kok. 1968, s. 327), jossa todetaan, että 95 artiklan toisen kohdan soveltamiseksi on riittävää, että maahan tuotu tuote kilpailee suojellun kotimaisen tuotannon kanssa yhden tai usean kaupallisen käytön osalta, vaikka 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa vaadittu samanlaisuuden edellytys ei täyty kokonaan.

7 Ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna arviointiperusteena on verorasituksen vertailu verokannan, veron perusteen tai muiden yksityiskohtaisten soveltamissääntöjen perusteella, kun taas sen vuoksi, että toista kohtaa sovellettaessa kyseessä olevia tuotteita on vaikea verrata riittävän täsmällisesti, lähtökohtana on tällöin laajempi peruste eli sisäisen verojärjestelmän suojaava luonne.

8 Esillä olevassa asiassa 95 artiklan ensimmäisen kohdan kiellon soveltamisalan määrittävän samanlaisuuden perusteen soveltaminen on johtanut asianosaisten välisiin mielipide-eroihin. Komissio katsoo, että kaikilla väkevillä alkoholijuomilla, niiden valmistuksessa käytetyistä raaka-aineista riippumatta, on vastaavat ominaisuudet ja ne täyttävät olennaiselta osin kuluttajien samat tarpeet. Tähän ryhmään kuuluvien erilaisten tuotteiden erityisistä tunnusmerkeistä riippumatta ja yhteisön eri alueiden kulutustottumuksista riippumatta väkevät alkoholijuomat edustavat lopputuotteena kuluttajan kannalta yhtenäisiä ja yhteisiä markkinoita. On todettava, että tämä käsitys ilmaistaan ehdotuksissa, jotka komissio on esittänyt neuvostolle sellaisen väkijuomien yhteisen markkinajärjestelyn käyttöön ottamiseksi, joka perustuu kaikkien kyseessä olevien tuotteiden yhtenäiseen verotukseen niiden puhtaan alkoholin pitoisuuden mukaan.

9 Vastaajina olevien kolmen jäsenvaltion hallitukset kiistävät tämän näkemyksen. Ne katsovat, että väkevät alkoholijuomat voidaan jakaa eri tuoteryhmiin, jotka poikkeavat toisistaan joko niihin käytettyjen raaka-aineiden, niille ominaisten tunnusmerkkien tai eri jäsenvaltioissa todettujen kulutustottumusten suhteen.

10 Tältä osin komissio huomauttaa kuitenkin, että alkoholijuomien erilaisten tunnusmerkkien arviointi, samoin kuin kulutustottumukset, vaihtelevat paikan ja ajan mukaan ja että tällaiset tekijät eivät voi muodostaa päteviä arviointiperusteita koko yhteisössä. Komissio kiinnittää lisäksi huomiota siihen vaaraan, että tällaiset tottumukset voivat vakiintua jäsenvaltioissa käyttöön otettujen veroluokitusten mukaisiksi.

11 Näihin väitteisiin yhteisöjen tuomioistuin ottaa kantaa seuraavasti. Tarkasteltaessa perustamissopimuksen 95 artiklan määräysten soveltamista erityisiin kansallisiin olosuhteisiin, jotka ovat komission nostamien kanteiden kohteena, on lähtökohtana pidettävä alkoholijuomien yleistä markkinatilannetta yhteisössä. Tällöin on otettava huomioon kolme näkökohtaa:

a) Aluksi ei saa unohtaa, että vaikka kyseisillä tuotteilla on yksilöllisiä tunnusmerkkejä, niillä on myös kaikille yhteisiä yleispiirteitä. Kaikki valmistetaan tislausmenetelmällä ja kaikkien pääasiallinen tunnusomainen tekijä on juotavaksi soveltuva alkoholisisältö, jonka pitoisuus on suhteellisen suuri. Tästä seuraa, että suurimmassa alkoholijuomien ryhmässä väkevät alkoholijuomat muodostavat erotettavan kokonaisuuden, jolla on yhteiset tunnusmerkit.

b) Näistä yhteisistä piirteistä huolimatta voidaan tämän ryhmän sisällä erottaa tuotteet, joilla on enemmän tai vähemmän selviä yksilöllisiä tunnusmerkkejä. Ne voivat perustua joko käytettyihin raaka-aineisiin (tässä yhteydessä voidaan erityisesti erottaa viinistä, hedelmistä, viljasta ja sokeriruo'osta valmistetut väkevät alkoholijuomat), valmistusmenetelmiin tai lisättyihin aromaattisiin aineisiin. Näiden yksilöllisten tunnusmerkkien avulla voidaan tosiasiallisesti määritellä tunnusomaisia väkevien alkoholijuomien lajeja jopa siinä määrin, että tietyt niistä on suojattu alkuperänimityksellä.

c) Ei voida kuitenkaan unohtaa, että väkevien alkoholijuomien joukossa on selvästi määriteltyjen ja suhteellisen rajoitettuun käyttöön tarkoitettujen tuotteiden rinnalla muita tuotteita, joiden tunnusmerkit eivät ole yhtä selkeät ja joiden käyttötarkoitus on epämääräisempi. Kyseessä on toisaalta useita tuotteita, jotka valmistetaan neutraalista alkoholista, eli kaikenlaista alkuperää olevasta alkoholista, myös melassista ja perunoista valmistettu alkoholi; näiden tuotteiden yksilöllisyys perustuu ainoastaan enemmän tai vähemmän voimakkaan makuisiin aromaattisiin lisäaineisiin. Toisaalta on kiinnitettävä huomiota siihen, että väkevien alkoholijuomien joukossa on tuotteita, joita voidaan kuluttaa monella eri tavalla, joko sellaisenaan, laimennettuina tai sekoituksina. Näiden tuotteiden kanssa voi siten kilpailla vaihteleva määrä muita alkoholituotteita, joiden käyttö on rajoitetumpaa. Kaikissa kolmessa asiassa, jotka on saatettu yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi, on kyseessä selkeästi määriteltyjen väkevien alkoholijuomien lisäksi yksi tai useampi tuote, jonka käyttöalue on laaja.

12 Edellä esitetty väkevien alkoholijuomien markkinoiden tarkastelu johtaa kahteen arvioon. Ensiksi, väkeviin alkoholijuomiin kokonaisuutena kuuluu määrittämätön määrä juomia, jotka on luokiteltava 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuiksi samanlaisiksi tuotteiksi, vaikka ratkaisun tekeminen saattaa yksittäisissä tapauksissa olla vaikeaa, ottaen huomioon yksilöintiperusteisiin liittyvät tekijät, kuten maku ja kulutustottumukset. Toiseksi, vaikka kyseessä olevien tuotteiden riittävää samanlaisuuden astetta ei olisi mahdollista määritellä, on kaikilla väkevillä alkoholijuomilla kuitenkin yhteisiä piirteitä, jotka ovat riittävän selkeät sen osoittamiseksi, että kaikissa tapauksissa on olemassa ainakin osittainen tai mahdollinen kilpailutilanne. Tämän vuoksi 95 artiklan toisen kohdan soveltaminen voi tulla kysymykseen, jos tiettyjen väkevien alkoholijuomien lajien samanlaisuus on epävarma tai kiistanalainen.

13 Edellä esitetystä seuraa, että 95 artikla kokonaisuudessaan voi koskea erotuksetta kaikkia kyseessä olevia tuotteita. Siten on riittävää selvittää, onko tietyn kansallisen verojärjestelmän soveltaminen syrjivää tai, tapauksen mukaan, kotimaista tuotantoa suojelevaa eli onko verokannoissa tai verojen kantamista koskevissa yksityiskohtaisissa säännöissä eroja ja ovatko nämä erot omiaan suosimaan tiettyä kotimaista tuotantoa. Tässä suhteessa on komission nostaman kunkin kanteen osalta tarkasteltava kyseessä olevien tuotteiden välisiä taloudellisia suhteita ja riidanalaisten verotusjärjestelmien erityispiirteitä.

14 Alkoholituotteiden ryhmien välisen eron suhteen asianosaiset ovat kussakin menettelyssä vedonneet tiettyihin yhteisöjen tuomioistuimen esittämiin kantoihin edellä mainitussa asiassa Hansen & Balle, jota käsiteltiin esillä olevien kanteiden ollessa vireillä. Erityisesti on viitattu kyseisen tuomion kohtaan, jonka mukaan "yhteisön oikeuden kehityksen nykyisessä vaiheessa ja asiaa koskevien määräysten ja säännösten yhtenäistämisen ja yhdenmukaistamisen puuttuessa yhteisön oikeudessa ei kielletä jäsenvaltioita myöntämästä verotuksellisia etuja verottomuuden tai veronalennusten muodossa tietyille väkijuomalajeille tai tietyille tuottajaryhmille" ja "tällaiset verohelpotukset voivat hyödyttää oikeutettuja taloudellisia ja yhteiskunnallisia tavoitteita, kuten tiettyjen raaka-aineiden käyttöä tislaamoissa, erityisten korkealaatuisten tyypillisten väkijuomien tuotannon säilyttämistä taikka tiettyjen yritysryhmien, kuten maatalouden tislaamojen, säilyttämistä."

15 Koska jotkut vastaajana olevat hallitukset ovat vedonneet näihin kantoihin verojärjestelmänsä perustelemiseksi, yhteisöjen tuomioistuin on kuullut komissiota eri alkoholijuomien luokkiin sovellettavien erilaisten verokantojen yhteensoveltuvuudesta yhteisön oikeuden kanssa sekä komission aikomuksista yhdenmukaistaa verolainsäädäntöjä näiltä osin. Vahvistettuaan uudelleen kantansa kaikkien väkevien alkoholijuomien samanlaisuudesta sekä aikomuksensa puolustaa ainakin periaatteessa yhtenäisen verokannan käyttöönottoa yhteisön myöhemmin annetuissa asetuksissa komissio kiinnittää huomiota siihen, että tiettyjen raaka-aineiden käyttöön, laadukkaan tuotannon säilyttämiseen ja tuotantoyritysten taloudelliseen rakenteeseen liittyvät ongelmat, joihin yhteisöjen tuomioistuin viittasi edellä mainitussa tuomiossa, voidaan ratkaista tuotantotukien tai tuottajien välisten tasausjärjestelmien avulla, ottaen huomioon käytettyjen raaka-aineiden kustannuserot. Komissio kiinnittää huomiota siihen, että tämä tavoite on jo saavutettu viinin yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä viinistä valmistettujen väkevien alkoholijuomien osalta. Komission mukaan tiettyjen sellaisten tuotteiden, joiden tuotantokus-

tannukset ovat suuret, mahdollisuudet markkinoilla voidaan tällä tavalla varmistaa turvautumatta sitä varten verokantojen muutoksiin.

16 Yhteisöjen tuomioistuin toteaa näiden kannanottojen osalta, että vaikka se asiassa Hansen & Balle antamassaan tuomiossa - ottaen huomioon yhteisön oikeuden silloisen kehitysvaiheen - katsoi, että tietyt verovapautukset tai veronhuojennukset ovat lainmukaisia, edellytyksenä tällaisten mahdollisuuksien käytölle on, että jäsenvaltiot ulottavat niistä saadut edut samassa asemassa oleviin maahan tuotuihin tuotteisiin. On korostettava, että tällaisia käytäntöjä on pidetty lainmukaisina erityisesti sellaisen tuotannon tai sellaisten yritysten säilyttämiseksi, jotka eivät ilman näitä erityisiä veroetuja enää olisi kannattavia kohonneiden tuotantokustannusten vuoksi. Sitä vastoin mainitussa tuomiossa esitettyjen perustelujen ei voida katsoa oikeuttavan syrjivään tai suojelevaan verotuksen eriyttämiseen.

Esillä olevan asian kohde ja tausta

17 Ranskan tasavaltaa vastaan nostetun komission kanteen sanamuoto edellyttää tiettyjä alustavia huomioita asian kohteesta. Kannekirjelmässä komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että "soveltaessaan syrjivää verojärjestelmää väkeviin alkoholijuomiin" Ranskan tasavalta ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan mukaisia velvoitteitaan, kun taas kannekirjelmän sisältö ja asian myöhempi kehitys osoittavat, että kanne koskee tosiasiallisesti ainoastaan Ranskan asiaa koskevan lainsäädännön tiettyjä osia, eli toisaalta geneverin ja viljasta tislaamalla valmistettujen muiden alkoholijuomien ja toisaalta viinistä ja hedelmistä valmistettujen väkevien alkoholijuomien syrjivää verotusta. Täsmällisemmin ilmaistuna komissio viittaa ennen kaikkea kahden tyypillisen ja tunnetun tuotteen, viskin ja konjakin erilaiseen verotukseen.

18 Ranskan hallitus väitti, että kysymyksenasettelu on väärä, koska komission mainitsemat veroluokat eivät vastaa Ranskan lainsäädännön termistöä eivätkä verotuskäytäntöä.

19 Tämä Ranskan hallituksen alustava vastaväite on perusteltu. Näin ollen on otettava huomioon komission kanteessa riitautettujen säännösten, eli *Code général des impôts*'n (yleisen verolain) 403 ja 406 §:n, sisältö asian kohteen määrittämiseksi Ranskan lainsäädännön sanamuodon mukaisesti. Kyseistä lainsäädäntöä muutetaan vuosittain annettavilla verolaeilla ja jäljempänä

siihen viitataan sellaisena kuin se oli päivänä, jona yhteisöjen tuomioistuimen suullinen käsittely pidettiin.

20 *Code général des impôts*'n 403 §:n mukaan kaikista väkijuomista kannetaan "kulutusvero", jonka määrä ilmaistaan hehtolitralta puhdasta alkoholia. Kannettavat määrät vahvistetaan samassa pykälässä, ensin tietyille nimetyille tuotteille (joista mikään ei ole esillä olevan asian kohteena) ja sen jälkeen "muille tuotteille". Tälle yleiselle ryhmälle vahvistettu vero on 4 270 frangia hehtolitralta.

21 Edellä mainitun lain 406 §:n mukaan tietyistä alkoholituotteista kannetaan lisäksi "tuotantomaksu", jonka määrä hehtolitralta puhdasta alkoholia on seuraava:

- 2 110 frangia "viljasta tislaamalla valmistetut alkoholijuomat ja samalla nimityksellä myytävät väkijuomat geneveriä lukuun ottamatta" ja

- 710 frangia "muut alkoholipohjaiset juomat, jotka voidaan nauttia aperitiivina, sekä viinipohjaiset aperitiivit, vermutti, jälkiruokaviinit ja niiden kaltaiset väkevät viinit, joilla ei ole tarkistettua alkuperänimitystä, luonnolliset makeat viinit, joihin sovelletaan alkoholiverojärjestelmää, sekä genever".

22 Edellä esitetystä seuraa, että vaikka kaikista väkevistä alkoholijuomista, mukaan lukien viinistä ja hedelmistä valmistetut väkevät alkoholijuomat, kannetaan yhdenmukaisesti samaa "kulutusveroa", määrätään geneverille ja viljasta valmistetuille muille väkeville alkoholijuomille lisäksi vielä "tuotantomaksu".

23 Komission kanne näyttää siten koskevan ainoastaan kolmea tuoteryhmää, jotka eivät läheskään käsitä kaikkia *Code des impôts*'n sisältämiä alkoholituotteita, vaikka nämä ryhmät ovatkin sekä tärkeät että edustavat. Kuten Ranskan tasavallan hallitus huomautti, kanne ei koske "anisviinoja", joiden verokohtelu rinnastetaan viljasta tislaamalla valmistettujen alkoholijuomien verokohteluun, eikä "aperitiiveja", joihin sovelletaan samaa järjestelmää kuin geneveriin.

24 Vaikka on saattanut vaikuttaa tarkoituksenmukaisemmalta tarkastella Ranskassa sovellettavaa alkoholijuomien verojärjestelmää kokonaisuudessaan, erityisesti eri tuotteiden samanlaisuuden arvioimiseksi yleisestä näkökulmasta, ei kuitenkaan voida kiistää komission asian perusteista esittämän selvityksen

objektiivisuutta siltä osin kuin se koskee verokohtelua, jota sovelletaan sen valitsemaan kolmeen tuoteryhmään eli viljasta valmistetut väkevät alkoholijuomat, genever ja viinistä ja hedelmistä valmistetut väkevät alkoholijuomat.

25 Siten kaikille komission esittämille alkoholijuomille määrätään yhdenmukaisesti sama kulutusvero, mutta geneveriin ja muihin viljasta tislaamalla valmistettuihin alkoholijuomiin sovelletaan lisäksi tuotantomaksua, jota ei kanneta viinistä ja hedelmistä valmistetuista väkevistä alkoholijuomista. Myöskään ei voida kiistää, että Ranskassa ei ole merkittävää geneverin ja muiden viljasta valmistettujen väkevien alkoholijuomien tuotantoa. Näissä olosuhteissa komissio katsoo, että verojärjestelmä on 95 artiklan määräysten vastainen, koska tietyt Ranskassa tuotetut väkevät alkoholijuomat saavat edullisen verokohtelun, kun taas muista jäsenvaltioista tuoduille samanlaisille tai kilpaileville tuotteille määrätään lisävero.

26 Ranskan hallitus esittää kaksi perustelukohtaa puolustaakseen riidanalaista verojärjestelmää:

- ensiksi se kiistää, että kanteessa tarkoitetut tuotteet ovat samanlaiset 95 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti,

- lisäksi se kiistää, että tuotteet kilpailevat riittävästi keskenään, jotta 95 artiklan toisen kohdan soveltaminen olisi perusteltua.

27 Ranskan hallitus katsoo, että Ranskan verolainsäädännön ja verotuskäytännön mukaiset luokitukset ovat näin ollen perustamissopimuksen mukaan perusteltuja, eikä erilaisten verokantojen soveltamisesta eri tuoteryhmiin voida valittaa vetoamalla 95 artiklaan perustuviin vaatimuksiin.

Riidanalaisen verojärjestelmän soveltaminen

28 Edellä esitetyn kantansa mukaisesti komissio arvioi, että kaikki kyseessä olevat väkevät alkoholijuomat ovat 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja samanlaisia tuotteita. Ranskan verolainsäädännön nojalla sovelletut verotusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt ovat siten ristiriidassa 95 artiklan ensimmäiseen kohtaan sisältyvän syrjintää koskevan kiellon kanssa. Komissio katsoo kyseisten tuotteiden tullitariffin mukaisen luokituksen tukevan väitettään, koska tuotteet kuuluvat kaikki yhteisen tullitariffin alanimikkeen 22.09 C osanimikkeeseen "alkoholipitoiset juomat" ja sisältyvät

Brysselin nimikkeistön asiaan liittyvään yhteiseen selitykseen. Siinä "väkevät alkoholijuomat" kuvaillaan tuotteina, jotka on valmistettu "tislaamalla viinistä, siideristä jne. tai muista käymistietä valmistetuista juomista taikka käyneestä viljasta tai muista käyneistä kasvikunnan tuotteista". Komissio viittaa lisäksi ilmaisuihin, joita yhteisöjen tuomioistuin on käyttänyt samanlaisuuden käsitteen määrittelemiseksi asiassa Rewe antamassaan edellä mainitussa tuomiossa.

29 Perustamissopimuksen 95 artiklan toisen kohdan osalta komissio huomauttaa, että Ranskan verojärjestelmässä saatetaan huonoon asemaan viljasta valmistetut väkevät alkoholijuomat, jotka tuodaan lähes yksinomaan muista jäsenvaltioista, koska niiden kotimainen tuotanto on vähäistä. Sitä vastoin tärkeimpiä kotimaisia tuotteita eli viinistä ja hedelmistä valmistettuja alkoholijuomia, suositaan siten, että niistä ei kanneta "tuotantomaksua". Näin ollen kyseinen verojärjestelmä näyttää välillisesti tarjoavan kilpailuedun kotimaiselle tuotannolle, vaikka todettaisiin, että toisaalta viinistä ja hedelmistä valmistetut väkevät alkoholijuomat ja toisaalta viljasta valmistetut väkevät alkoholijuomat eivät ole samanlaisia tuotteita.

30 Ranskan hallitus katsoo osaltaan, että koska perustamissopimuksessa ei määritellä samanlaisuuden käsitettä, toimivalta laatia veroluokitus kuuluu kansallisille viranomaisille siihen saakka kun tätä koskevat säännökset yhdenmukaistetaan yhteisössä, edellyttäen tietenkin, että 95 artiklasta johtuvia velvoitteita noudatetaan. Ranskan hallitus arvioi, että Ranskan verolainsäädännön mukaisen luokituksen vaikutus on näiden vaatimusten mukainen.

31 Yhteisen tullitariffin perusteella tehtävien päätelmien osalta Ranskan hallitus kiinnittää huomiota siihen, että tullinimike 22.09 C puolestaan sisältää alajakoja, joiden vaikutuksesta toisaalta sellaiset tuotteet kuten gini tai viski ja toisaalta "muut" alkoholipitoiset juomat kuten viinistä ja hedelmistä valmistetut väkevät alkoholijuomat saavat erilaisen kohtelun. Siten yhteisen tullitariffin luokitus ennemminkin tukee sitä näkemystä, että kaikki väkevät alkoholijuomat eivät ole samanlaisia tuotteita.

32 Ranskan hallitus arvioi, että tisleen aistinvaraisesti havaittavat ominaisuudet, joissa yhdistyvät maku, aromi ja tuoksu, muodostavat kuluttajien tarpeiden tyydyttämisen kannalta luokituksen perustan sellaisille tuotteille, jotka eivät ole 95 artiklassa tarkoitettuja samanlaisia, toisiaan korvaavia tai kilpailevia tuotteita. Tämän perusteen painoarvo tunnustettiin nimenomaisesti asiassa Hauptzollamt Bielefeld vastaan König 29.5.1974 annetussa tuomiossa (asia 185/73, Kok. 1974, s. 607), jossa yhteisöjen tuomioistuin määritellessään

yhteisen tullitariffin alanimikkeen 22.09 A (etyylialkoholi) ja 22.09 C V (muut alkoholipitoiset juomat) välistä eroa viittasi siihen, että alkoholipitoisissa juomissa on "aromaattisia aineksia tai selvästi erottuvia makuominaisuuksia".

33 Vastaajana oleva hallitus toteaa erityisesti, että Ranskan verolainsäädäntö perustuu toisaalta "digestiivien" eli aterian jälkeen nautittavien juomien, joihin kuuluu erityisesti viinistä ja hedelmistä valmistetut väkevät alkoholijuomat, kuten konjakki, armanjakki ja calvados, sekä toisaalta ennen ateriaa nautittavien "aperitiivien", joihin kuuluu ennen kaikkea viljaan perustuvat väkijuomat, jotka yleensä nautitaan vedellä laimennettuina, kuten viski, gini ja anisviinat, väliseen jakoon. Viimeksi mainitusta juomien ryhmästä Ranskan hallitus toteaa, että vaikka kyseessä on tyypillisesti ranskalainen tuote, siihen sovelletaan "tuotantomaksua" samoin perustein kuin viljasta valmistettuihin väkeviin alkoholijuomiin, joten tässä suhteessa ei ole kysymys syrjivästä kohtelusta. Samassa yhteydessä Ranskan hallitus viittaa vielä määritysperusteeseen, joka muodostuu myös verotuksen kannalta alkuperänimityksistä, mitä komissio ei kanteessaan ottanut lainkaan huomioon.

34 Ranskan hallitus väittää, että 95 artiklan toisen kohdan soveltamisen kannalta ei Ranskan lainsäädännössä perustettuun kahteen verotusryhmään kuuluvien tuotteiden välillä ole minkäänlaista kilpailua, joten kulutus ei voi erilaisen verotuksen johdosta siirtyä toisesta väkijuomaryhmästä toiseen. Todellinen kilpailu on Ranskan hallituksen mukaan viskin ja anisviinojen välillä, jotka kuuluvat tosiasiallisesti samaan verotusryhmään. Komission riitauttamalla järjestelmällä ei myöskään voi olla kotimaista tuotantoa suojaavaa vaikutusta, kuten Ranskan hallituksen mukaan käy ilmi konjakin ja viskin kulutusta Ranskassa koskevasta vertailevasta tilastosta, joka osoittaa, että konjakin kulutus lisääntyi vain vähän vuosien 1963 ja 1977 välisenä aikana (33 361 hehtolitrasta 44 745 hehtolitraan), kun taas viskin kulutus samanaikaisesti lisääntyi merkittävästi (34 104 hehtolitrasta 117 379 hehtolitraan).

35 Tullialanimikkeen 22.09 C nimiketekstiin perustuvat asianosaisten väitteet eivät voi tarjota lopullista ratkaisua esillä olevassa asiassa. Tosin tähän alanimikkeeseen on koottu kaikki väkevät alkoholijuomat samaan yleiseen ryhmään nimikkeellä "alkoholipitoiset juomat". Siinä ryhmässä vuorostaan on useita alajakoja (rommi, gini, viski, vodka), joita seuraa "muut" alkoholipitoiset juomat käsittävä kaatonimike. Nämä alajaot on muodostettu yhteisön ulkomaankaupan tarpeisiin, eivätkä ne esillä olevassa asiassa muodosta tarkoituksenmukaista luokittelua perustamissopimuksen 95 artiklan soveltamisen kannalta, erityisesti koska Ranskan *Code général des impôts* perustuu

täysin erilaiseen luokittelujärjestelmään kuin yhteinen tullitariffi. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Hauptzollamt Bielefeld vastaan König antamaa tuomiota ei myöskään voida käyttää perusteena, koska siinä oli kyse alanimikkeeseen 22.09 C kuuluvien väkevien alkoholijuomien ja alanimikkeeseen 22.09 A kuuluvan puhtaan etyylialkoholin välisestä yleisestä erosta. Mainittu tuomio ei siten tarjoa mitään perustaa väkevien alkoholijuomien koko ryhmään mahdollisesti sovellettavien luokitusten soveltamisalalle.

36 Yhteisöjen tuomioistuin ei myöskään pidä mahdollisena käyttää Ranskan hallituksen esittämää luokittelua "aperitiiveihin" ja "digestiiveihin". On todettava, että myöskään *Code général des impôts*'n 406 §:ssä ei luokitella viljasta tislaamalla valmistettuja väkeviä alkoholijuomia "aperitiiveiksi", vaan nämä kaksi juomaryhmää on ainoastaan sijoitettu rinnakkain tuoteryhmään, josta kannetaan sama tuotantomaksu. Tosiasiallisesti luokittelussa aperitiiveina ja digestiiveinä nautittaviin juomiin ei oteta huomioon, että kyseisiä tuotteita voidaan kuluttaa monenlaisissa tilanteissa, joko ennen ateriaa, sen aikana tai jälkeen taikka ilman mitään yhteyttä ateriaan. Lisäksi samaa juomaa voidaan kuluttajien mieltymysten mukaan erotuksetta nauttia sekä "aperitiivina" että "digestiivinä". Siten ei voida katsoa, että Ranskan verotuskäytännön perustana olevalla luokittelulla olisi objektiivista merkitystä perustamissopimuksen 95 artiklan soveltamisen kannalta.

37 Sama huomio koskee makua erilaisten väkevien alkoholijuomien luokittelun perustana kyseisten tuotteiden ominaisuuksien määrittelemiseksi verolainsäädännön soveltamista varten. Tarkoitus ei ole kiistää sitä, että erilaisilla alkoholituotteilla on erilainen maku. Tämän perusteen on kuitenkin katsottava vaihtelevan liian paljon ajan ja paikan mukaan, jotta se yksinään voisi muodostaa riittävän luotettavan luokittelun perusteen sellaisten veroryhmien määrittelemiseksi, joita voidaan soveltaa koko yhteisössä. Sama koskee kuluttajien tottumuksia, jotka niin ikään vaihtelevat alueen ja jopa sosiaaliryhmän mukaan niin, että ne eivät voi olla perusteena 95 artiklan mukaiselle luokittelulle.

38 Tuotteiden makuun ja kuluttajien tottumuksiin perustuva luokittelu on sitäkin vaikeampaa, kun kyseessä on viskin ja geneverin kaltaiset tuotteet, joita voidaan nauttia eri tavoilla, joko sellaisenaan, laimennettuina tai sekoitettuina. Erityisesti tämän käytön moninaisuuden vuoksi kyseisiä juomia voidaan pitää samanlaisina kuin lukuisia muita alkoholijuomia taikka niiden kanssa ainakin osittain kilpailevina.

39 Otettuaan huomioon kaikki mainitut seikat yhteisöjen tuomioistuin arvioi, että esillä olevan asian ratkaisemiseksi ei ole tarpeen vastata kysymykseen siitä, ovatko kyseessä olevat alkoholipitoiset juomat, ja jos ovat, ovatko ne osittain tai kokonaan 95 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisia samanlaisia tuotteita, koska ei voida kohtuullisesti kiistää, että ne poikkeuksetta ainakin osittain kilpailevat kanteessa tarkoitettujen kotimaisten tuotteiden kanssa ja että Ranskan verojärjestelmän säännösten 95 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua suojaavaa luonnetta ei voida kieltää.

40 Kuten edellä on esitetty, viljasta valmistetuilla väkevillä alkoholijuomilla, genever mukaan lukien, on tislattuina tuotteina siinä määrin yhteisiä ominaisuuksia muiden väkevien alkoholijuomien kanssa, että ne ainakin tietyissä tilanteissa ovat kuluttajan kannalta vaihtoehtoisia tuotteita. Ominaisuuksiensa perusteella viljasta valmistettuja väkeviä alkoholijuomia ja geneveriä voidaan nauttia hyvin erilaisissa tilanteissa, ja ne voivat kilpailla sellaisten juomien kanssa, jotka Ranskan verotuskäytännön mukaan luokitellaan sekä "aperitiiveiksi" että "digestiiveiksi", ja lisäksi niitä voidaan käyttää tarkoituksiin, jotka eivät kuulu kumpaankaan ryhmään.

41 Koska kyseessä olevat juomat kilpailevat keskenään tai ovat vaihtokelpoisia tuotteita edellä mainitulla tavalla, on selvää, että komission riitauttama verojärjestelmä on luonteeltaan kotimaista tuotantoa suojaava. Sille on tunnusomaista, että kotimaisen tuotannon olennainen osa eli viinistä ja hedelmistä valmistetut väkevät alkoholijuomat kuuluvat edullisimpaan verotusryhmään, kun taas vähintään kahteen tuoteryhmään, jotka lähes kokonaisuudessaan tuodaan muista jäsenvaltioista, kohdistuu "tuotantomaksuksi" kutsuttu suurempi vero. Se, että yksi kotimainen tuote, anisviina, joutuu samalla tavalla epäedulliseen asemaan, ei viinistä ja hedelmistä valmistettujen väkevien alkoholijuomien osalta poista järjestelmän suojaavaa luonnetta eikä myöskään niiden ja kyseisten maahan tuotujen tuotteiden välistä vähintään osittaista kilpailutilannetta. Se, että viskin markkinaosuus on kasvanut heikommasta verotuksellisesta asemastaan huolimatta, ei ole osoitus siitä, että suojaavaa vaikutusta ei ole.

42 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että Ranskan tasavallassa sovellettava verojärjestelmä, sellaisena kuin se määritellään *Code général des impôts*'n säännöksissä, on ristiriidassa perustamissopimuksen 95 artiklan vaatimusten kanssa toisaalta geneverin ja muiden viljasta tislaamalla valmistettujen alkoholipitoisten juomien ja toisaalta viinistä ja hedelmistä valmistettujen väkevien alkoholijuomien verotuksen osalta.

Oikeudenkäyntikulut

43 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

44 Koska vastaaja on hävinnyt asian, vastaaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Soveltaessaan *Code général des impôts*'n 403 ja 406 §:n nojalla eriytettyä verotusta väkeviin alkoholijuomiin toisaalta geneverin ja muiden viljasta tislaamalla valmistettujen alkoholipitoisten juomien osalta ja toisaalta viinistä ja hedelmistä valmistettujen väkevien alkoholijuomien osalta, Ranskan tasavalta ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan mukaisia muista jäsenvaltioista tuotuja tuotteita koskevia velvoitteitaan.**

2) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä helmikuuta 1980.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti